

METODOLOŠKO POJASNILO

Teja Rutar

ENERGETSKA REVŠČINA

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Energetska revščina, Slovenija, 2018 (Eksperimentalna statistika)

Marec 2021

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNA PODLAGA.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	3
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	7
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	7
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	8

1 NAMEN

Namen objave podatkov je oceniti razsežnost pojava energetske revščine v Sloveniji.

Podatke objavljamo kot eksperimentalne, ker metodologije za izračun kazalnikov za oceno obsega energetske revščine niso dokončno razvite in prav tako še ni dokončen tudi nabor kazalnikov za spremljanje energetske revščine.

Ključne statistike, ki jih objavljamo, so kazalniki, ki se nanašajo na dohodke gospodinjstev, njihove izdatke za energijo ter na stanovanjske razmere.

2 PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, so zasebna gospodinjstva v Sloveniji.

Glavne opazovane značilnosti so njihovi razpoložljivi dohodki, izdatki za energijo ter stanovanjske razmere.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so gospodinjstva.

Objava temelji na preračunu podatkov, zbranih v vzorčnih raziskovanjih.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Za pripravo podatkov, prikazanih v objavi, so bili uporabljeni lastni viri SURS-a, tj. že zbrani podatki iz drugih statističnih raziskovanj, in sicer naslednjih:

- Poraba v gospodinjstvih (APG)
- Življenjski pogoji (EU-SILC).

V teh raziskovanjih se podatki zbirajo:

- s kombinacijo osebnega anketiranja, dnevnikov izdatkov gospodinjstev, uporabe administrativnih in drugih podatkovnih zbirk ter lastnih virov

SURS (APG);

- s kombinacijo osebnega anketiranja, telefonskega anketiranja, uporabe administrativnih in drugih podatkovnih zbirk ter lastnih virov SURS (EU-SILC).

Več informacij o primarnem zbiranju podatkov je na voljo v metodoloških pojasnilih posameznih raziskovanj (glej poglavje Druga metodološka gradiva).

Podatkov za to objavo ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Energetska revščina

Enotne, mednarodno sprejete definicije energetske revščine še ni.

SURS je za potrebe priprave Nacionalnega podnebne in energetskega načrta skupaj s predstavniki Ekonomske fakultete in Ministrstva za infrastrukturo – direktorata za energijo predlagal naslednjo definicijo energetske revščine:

Energetska revščina je stanje, v katerem si gospodinjstvo ni zmožno zagotoviti primerno toplega stanovanja (in drugih energetskih storitev, npr. ogrevanja sanitarne vode, razsvetljave) po sprejemljivi ceni.

Glavna dejavnika za pojav energetske revščine so dohodki prebivalstva in cene energentov, zelo pomemben dejavnik je tudi poraba energentov, ki je odvisna predvsem od energetske učinkovitosti stanovanj, pa tudi od ravnanja stanovalcev.

Gospodinjstvo

Gospodinjstvo je vsaka družinska ali druga skupnost oseb, ki skupaj stanujejo in skupaj porabljajo dohodke za osnovne življenjske potrebe (stanovanje, hrano in drugo), ne glede na to, ali vsi člani stalno živijo v kraju, v katerem prebiva gospodinjstvo, ali pa nekateri izmed njih zaradi dela, šolanja ali iz drugih vzrokov dlje časa (do 6 mesecev) živijo drugje v Sloveniji ali v tujini.

Dohodek

Izračuni temeljijo na letnem (neto) razpoložljivem dohodku gospodinjstva (brez dohodka v naravi). Denarni razpoložljivi dohodek gospodinjstva obsega neto dohodke vseh članov gospodinjstva (dohodke iz zaposlitve, vključno z nadomestilom za prehrano in prevoz na delo, dohodke iz samozaposlitve, pokojnine, nadomestila za brezposelnost, nadomestila za bolniško odsotnost, štipendije, družinske in socialne prejemke, obresti, dividende, denarne transferje, prejete od drugih gospodinjstev), od katerih se odštejejo transferji, plačani drugim gospodinjstvom, ter davek na premoženje, vključno z nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča. Tako izračunanemu denarnemu dohodku se prišteje tudi del dohodka v naravi (boniteta za uporabo službenega avtomobila za zasebne namene in del vrednosti lastne proizvodnje samozaposlenih, npr. vrednost izdelkov, prinesenih v gospodinjstvo iz lastne

delavnice, podjetja ali trgovine).

Izdatki za energijo

V izdatkih za energijo se upoštevajo izdatki za električno energijo, plin in druga goriva. Izdatki za pogonska goriva za motorna vozila se ne upoštevajo.

Prag tveganja revščine

Prag tveganja revščine se izračuna kot 60 % mediane ekvivalentnega (neto) razpoložljivega dohodka vseh gospodinjstev, pri čemer se upošteva t. i. prilagojena OECD-jeva ekvivalenčna lestvica.

Prag tveganja revščine za katerokoli gospodinjstvo se izračuna tako, da se prag za enočlansko gospodinjstvo pomnoži s številom ekvivalentnih (enakovrednih) odraslih članov v tem gospodinjstvu.

Ekvivalenčna lestvica

Če želimo ustrezno primerjati razmere gospodinjstev med seboj, moramo upoštevati njihovo velikost in sestavo. Vsi člani gospodinjstva nimajo enakih potreb, zato uporabljamo ekvivalenčne lestvice, ki upoštevajo ekonomije obsega v gospodinjstvih. Za izračun dohodka in izdatka za energijo na ekvivalentnega odraslega člana smo uporabili prilagojeno OECD-jevo ekvivalenčno lestvico. Lestvica daje prvemu odraslemu članu utež 1, otrokom, mlajšim od 14 let, utež 0,3, drugim članom, starim 14 ali več let, pa utež 0,5.

DEFINICIJE KAZALNIKOV

Kazalnik **nizki absolutni izdatki za energijo** pove, kolikšen je delež gospodinjstev, katerih absolutni izdatek za porabljeno energijo je nižji od polovice nacionalne mediane (vir: raziskovanje APG).

Kazalnik **visok delež izdatkov za energijo v dohodku** pove, kolikšen je delež gospodinjstev, katerih delež izdatkov za energijo v dohodku znaša več kot dvakratnik nacionalne mediane (vir: raziskovanje APG).

Kazalnik **nezmožnost zagotavljanja primerno toplega doma** pove, kolikšen je delež gospodinjstev, ki si finančno ne morejo privoščiti primerno ogrevanega stanovanja (vir: raziskovanje EU-SILC).

Kazalnik **zamujanje gospodinjstev pri plačilih stanovanjskih stroškov** pove, kolikšen je delež gospodinjstev, ki zamujajo pri plačilih stanovanjskih stroškov (upoštevajo se stroški vode, komunalnih storitev, odvoza odpadkov, elektrike in stroški ogrevanja, ne upoštevata pa se najemnina in vračilo hipoteke (vir: raziskovanje EU-SILC).

Kazalnik **nizki dohodki in visoki izdatki za energijo** pove, kolikšen je delež gospodinjstev, katerih dohodek je nižji od praga tveganja revščine, hkrati pa plačujejo nadpovprečno visoke izdatke za energijo (vir: raziskovanji EU-SILC in APG).

V izračun tega kazalnika so bili vključeni ekvivalentni razpoložljivi dohodki in ekvivalentni izdatki za energijo, pri katerih je bila upoštevana velikost

gospodinjstva (OECD ekvivalenčna lestvica).

Prag tveganja revščine je bil postavljen na 60 % ali manj mediane dohodka.

Pri opredeljevanju nadpovprečno visokih izdatkov za energijo se je kot povprečno vrednost uporabila mediana izdatkov. Kot nadpovprečno visoki izdatki za energijo so se upoštevali izdatki, ki znatno presegajo mediano izdatkov. Uporabljen je bil prag 140 % mediane, ki temelji na absolutni razliki 40 odstotnih točk med povprečnim dohodkom in pragom tveganja revščine (60 %), ki so v tem primeru dodani k povprečnim izdatkom za energijo.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki o izdatkih za energijo so pripravljene skladno z evropsko klasifikacijo individualne potrošnje po namenu (ECOICOP) – EU uredba 2016/792 evropskega parlamenta in sveta z dne 11. maja 2016 (CELEX320160792).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Za izračun kazalnikov so bili uporabljeni že urejeni podatki iz posameznih raziskovanj.

UTEŽEVANJE

Za izračun kazalnikov so bili uporabljeni uteženi podatki iz posameznih raziskovanj.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja se pri izračunu objavljenih kazalnikov niso uporabili.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne izračunavamo.

7.4 NATANČNOST

Ocene natančnosti za kazalnike niso bile izračunane.

7.5 DRUGA POJASNILA

Osnovni mikropodatkovni vir za izračun kazalnika "nizki dohodki in visoki izdatki za energijo" so podatki o gospodinjstvih in osebah iz raziskovanja EU-SILC (Življenjski pogoji). Nanje se vežejo podatki iz raziskovanja APG (Poraba v gospodinjstvih). Povezava med EU-SILC in APG temelji na naslednjih povezovalnih spremenljivkah: razpoložljivi dohodek gospodinjstva, tip gospodinjstva in stanovanjsko razmerje gospodinjstva.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Eksperimentalna statistika (Energetika, Proizvodnja in poraba energije): »Energetska revščina, Slovenija, 2018«.

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Objavljamo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Na Statističnem uradu smo pri ocenjevanju obsega energetske revščine v Sloveniji v obdobju 2012–2016 izračunavali delež razpoložljivih sredstev, ki jih gospodinjstva namenjajo za energijo v stanovanjih. Izhajali smo iz definicije B. Boardman (Vir: Boardman, B. (1991). Fuel Poverty: From Cold Homes to Affordable Warmth. London: Belhaven Press), po kateri so energetske revna tista gospodinjstva, ki za zagotavljanje primerno toplega stanovanja in druge energetske storitve porabijo več kot 10 % svojih dohodkov. Ta način izračunavanja ima kar nekaj pomanjkljivosti. Izhaja iz nekdanjih specifičnih razmer v Združenem kraljestvu, iz podatkov ni razvidno, ali ima gospodinjstvo tudi primerno toplo stanovanje; izločena so gospodinjstva, ki imajo nezadostne izdatke za energijo, upoštevana pa so gospodinjstva, ki imajo visoke dohodke in bi jih težko šteli med energetske revna.

Zaradi omenjenih pomanjkljivosti smo se eksperimentalnega ocenjevanja obsega energetske revščine v Sloveniji v letu 2021 lotili na nov način, in sicer z uporabo več različnih kazalnikov.

V letu 2021 objavljeni eksperimentalni podatki tako niso neposredno primerljivi s predhodno objavljenimi.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

Vprašalnika:

- Poraba v gospodinjstvih (APG)

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Poraba gospodinjstev

- Življenjski pogoji (EU-SILC)

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Življenjski pogoji

Poročilo o kakovosti raziskovanja:

- Poraba v gospodinjstvih (APG)

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Življenjski pogoji

Metodološka pojasnila:

- Poraba v gospodinjstvih (APG)

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Poraba gospodinjstev

- Življenjski pogoji (EU-SILC)

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Življenjski pogoji

- Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Dohodek, revščina in socialna izključenost